

ਕੈਸਿਰਾ ਰੀਆਜ ਜਸਵਾਲ

ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਿਚ ਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਘਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਏ। ਵੈਸੇ ਅਸੀਂ, ਸਾਡਾ ਤੁਅੱਲਕ ਜਲੰਧਰ (ਇੰਡੀਆ) ਤੋਂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਈ। ਤੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਤੇ ਜੁੜਤ ਹੈ ਈ ਸੀ ਤੇ ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਜਿਹੜੀ ਮਤਲਬ ਇੰਨਸੀਪੀਰੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਵਾਂਗੀ ਉਹ ਇਹੀ ਐ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਕਰਕੇ ਇਕ ਘਰ/ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜਦੋਂ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਏ, ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਤੇ ਅਗੇ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦਾ। ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਈ, ਮੈਂ ਨਾ ਡੀਬੇਟਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਨਜਮਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਇਹ ਨਾ ਮੈਂ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਈ, ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਆਂ। ਤੇ ਬੱਸ ਤਕਰੀਬਨ ਸਟੇਜ ਤੇ ਈ ਮੈਂ ਰਹੀ ਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰੂਆਊਟ ਈ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜਰੂਰ ਲੈਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਹਿਸਤਾ ਅਹਿਸਤਾ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਵੱਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੀਆਂ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਐਨੁਅਲ ਡੀਬੇਟਸ ਵਗੈਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਮੈਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮੈਂ ਔਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬੈਸਟ ਬੀਟਰ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਏਟੀਜ ਵਿਚ, 80ਜ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੌਲਜ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਈਵਨ ਕਿ ਮੈਂ ਝੰਗ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਫਾਦਰ ਹੌਸਪੀਟਲ ਚ ਡੌਕਟਰ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਥੇ ਪੋਸਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਝੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜੁੜਤ ਹੋ ਗਈ, ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤ ਇਕ ਹੀਰ ਸਿਆਲ ਦਾ ਝੰਗ ਗਏ ਨਾ, ਜਿਥੇ ਹੀਰ ਸਿਆਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਐ, ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਵਾਲੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਹਾਲੀ ਹੋਰ ਵੀ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਐ ਉਹ ਅੰਦਰ ਰਚ ਵਸ ਗਈ, ਕੁਛ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਮਹੱਬਤ ਹੋਈ ਤੇ ਮੈਂ, ਔਰ ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੈਸਟ ਡੀਬੇਟਰ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਔਵਰਡ ਮਿਲੇ ਤੇ ਬੱਸ ਉਸ ਤਰਾਂ ਉਹ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਉਹ ਸ਼ੌਕ ਅੱਗੇ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਥੋੜਾ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਲੁਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੌਲਜ ਤੋਂ ਤੇ ਹਟ ਗਈ, ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ, ਬੱਚੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੁਛ ਅਰਸਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੁੱਝੀ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਮਾਸ਼ਾਂ ਅੱਲਾ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ, ਬੇਟੀ ਮੇਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਏ, ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਟੋਰਾਂਟੋ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਬੇਟਾ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਏ। ਤੇ ਹੁਣ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਫਾ ਮਤਲਬ, ਸਾਡੀ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈਗੀ ਐ। ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਸਕੂਲ ਆਫ ਇਕਨਾਮਸ ਵਿਚ, ਏਥੇ ਸਾਡੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਏ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈਗੀ ਆਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀਜ ਦੀ ਤੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰਾਂ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੁਝ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਥੋੜੇ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿਸੇ ਬਰਨਿੰਗ ਕਿਸੇ ਟੌਪਿਕ ਹੁੰਦਾ ਏ ਤੇ ਉਹਦੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਵਾਂ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਹਨਾਂ ਆਮ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਜਰੂਰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਆਮ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜਾਂ ਦੇ ਇਸਰਾਤ ਕੀ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ ਮੁਇਸ਼ਰੇ ਦੇ ਉਪਰ ਔਲ ਓਵਰ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਉਪਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਜਿਹੜੀ ਲਿਖਿਆ ਨਾ, ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਲਿਖੇ ਨਾ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਰ ਸਦੀਕੀ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੜਿਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਸਿਰਾ ਤੇਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਏ। ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਤਰਜਮਾ ਕਰਦੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਏਨੀ ਅੱਛੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖੀ। ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਚਲੋ ਠੀਕ ਐ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਆਂ। ਅੱਛਾ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਲੈਵਲ ਦੀ ਚੀਜ ਆ ਗਈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਔਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਜੁਬਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਓ, ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਔਰ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਕੌਂਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਏ ਕਿ ਉਹਦੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਢਾਲਣੇ ਹੁੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਢਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿ ਮਤਲਬ ਬਹੁਤ

ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਏ। ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੁਬੈਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਲੁਗਤ ਮਿਲੇਗੀ, ਮੈਂ ਲੁਗਤ ਢੂੰਡ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜੁਬੈਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਲੁਗਤ ਮਿਲੇਗੀ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਜੁਬੈਰ ਅਹਿਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਮੈਂ ਬੜਾ ਢੂੰਢ ਢਾਂਢ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ, ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਲੁਗਤ ਲੈ ਕੇ ਗਈ। ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਉਹਦੀ ਨਾ ਫੋਟੋਕੋਪੀ ਕਰਵਾਈ। ਕਰਵਾ ਕੇ ਤੇ ਫਿਰ ਦੇਖੋ ਐਹ ਮੈਂ ਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿਤਾਬ ਦਾ। ਇਹ ਅੱਧ ਪੁੱਛਯੋ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਰਦੂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਅੱਧੇ ਅਧੂਰੇ ਖਾਬਾ ਤੇ ਤਰਜਮਾ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ, ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏ ਕਿਤਾਬ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਇਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਹੈਗੇ ਨੇ ਸੰਗੋਮੀ ਨੇ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਿਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਬਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜੁਬੈਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰੀਫੇਸ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਐਡਿਟ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੁਬੈਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਬੜੇ ਕਾਬਲੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਜਾਹਿਨ ਨੇ ਔਰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਤਲਬ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਈਸ ਪਰਸਨ ਕਿ ਲਾਈਕ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਅਹਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਏਥੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀ ਹੋਏਗਾ ਹੈਨਾ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਔਰ ਸਭ ਤੇ ਉਹ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਹੁਣ ਕਦੇ ਕਦੇ ਐਹ ਹੁਣ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਐ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਹਿ ਚਾਹ ਰਹੇ ਆਂ ਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਾਈਜ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਪੜ ਕੇ ਆਣ ਉਪਰ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਗਲੋਬਲੀ ਜੇ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀਏ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਹਰ ਜਗਾ ਈ, ਮਤਲਬ ਹਰ ਬੋਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੈ ਰਹੀ ਏ। ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਉਪਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਬੜਾ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਬੜਾ ਜਬਰਦਸਤ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਏ , ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਹੀ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਾਂਗੇ ਨਾ, ਉਦੋਂ ਈ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਇੱਜਤ ਹੋਏਗੀ, ਬੜਾ ਮਾਣ ਹੋਏਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪੜੇ ਲਿਖੇ ਆਂ। ਲੇਕਿਨ ਅਗਰ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਆ ਕਿ ਬਈ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਬੈਕਵਰਡ ਈ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਆਂ ਕਿ ਬਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਬਈ ਜਿਹੜੀ ਕਲਾਸਾਂ, ਛੋਟੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਬੋਲਣ ਦਾ ਕੌਨਫੀਡੈਂਸ ਆਏ। ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਗੇ, ਆਪਣੇ ਆ ਕੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਆਣਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਬੋਲੀ ਜਿਹੜੀ ਏ ਇਹਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋਏਗੀ ਤੇ ਇਹ ਬਚ ਸਕਦੀ ਏ।

ਇਹਦਾ ਪਹਿਲੇ ਚੈਪਟਰ ਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਰਾ ਸੁਣਾਨ ਲੱਗੀ ਆਂ ਕਿ

ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਸਤਰੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਬੋਲਦਾ ਏ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਯਾਦਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬਸਤੀਆਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਹੀਓ ਤੱਤੀ ਤੇ ਸਿੱਲੀ ਵਾ, ਉਹੀਓ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਭਿਜਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਦਿਲ ਮੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਜਾਦੂਗਰੀ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਏਥੇ ਆਇਆਂ ਸਾਂ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਣ ਪਾਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਪਰਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੜਾਂਦਾ ਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਬਈ ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕੀਂ ਆ ਗਏ ਨੇ। ਲੋਕੀਂ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ। ਇੰਝ ਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਿਊਨਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬਈ ਮੇਰੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਇਕ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਆਪਣੀ ਥਾਂ, ਪਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰੀਝ ਕਦੀ ਕਦੀ ਦਿਲ ਮੋਹ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਕਾਰਨ

ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਇਹ ਕਿਉਂ ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁੱਪ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਾਰੋਂ ਈ ਨੇ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਅੱਧੇ ਕੁ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਸਜਿਦਾਂ, ਮੰਦਿਰਾਂ ਤੇ ਗਿਰਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਹਦੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਏ, ਜਿਥੋਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਹੋਣ ਪੁਰ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਹੁਤਾ ਈ ਵੱਖਰਾ ਜਿਹਾ ਏ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਟੈਕਸੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ। ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੀ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹਵਾਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇ। ਗੂੜੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨਿੱਕੇ ਬੱਲਬਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਕੰਧ ਉਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਗੇਟ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਵੜਿਆ ਈ ਸਾਂ ਜੇ ਇਕੋ ਦਮ ਈ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਬੁਝ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਗੂੜਾ ਹਨੇਰਾ ਖਿਲਰ ਗਿਆ। ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬਈ ਇਹ ਲੋਡ ਸ਼ੇਡੀ ਏ ਜੇ। ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਡਰਾਉਣੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਰ ਇਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬੱਤੀ ਬਾਲ ਕੇ ਉਸ ਉਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੀਕਰ ਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਬੈਗ ਰੱਖਿਆ, ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲਈਆਂ। ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਏਥੇ ਲੰਘੇ ਹੋਏ ਵੇਲੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਚ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਜਦ ਮੈਂ ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਪਰ ਉਤਰਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ’ ਆਖਣ ਨੂੰ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਛਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲੱਭ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਵੇਖ ਲਿਆ ‘ਸਹਾਰਨ ਰਾਇ’। ਕਾਲਜ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲੀ ਟਰਾਲੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿਤੀ। ‘ਜਨਾਬ ਤੁਸੀਂ ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਦੇ ਪਰਾਹੁਣੇ ਓ?’ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਪੁਛਿਆ। ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਤੋਂ ਉਹਦਾ ਅਖਾਣ ਪੀਟਰਜ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੌਲਜ਼ ਸੀ। ‘ਹਾਂ’ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ? “ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸੁਬੀਰ ਏ ਜੀ,” ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ। ਸਰ ਦੇ ਦਿਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਇੱਕ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਏ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਈ ਜਾਂਦੇ ਪਏ ਆਂ। ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਸੁਬੀਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗਲਾੜੀ ਸੀ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੋਸਟਲ ਤੀਕਰ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਈ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ। ਸੁਬੀਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਾਰੋਂ ਰਾਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਈ ਮੈਂ ਚੈਕ ਇਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਬਾਰੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰਾ ਕਮਰਾ 10ਵੀਂ ਮੰਜਿਲ ਤੇ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟਾਂ ਵੀ ਬਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਬਈ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮ ਗੂੜੀ ਪੈ ਗਈ ਹੋਣੀ ਏ, ਓਦਰ ਦੀ (ਜਾਣੀ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੀ) ਇਕ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਚਿਣਗ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁਲਾਰੇ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕੌਲਜ਼ ਨੂੰ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੌਲਜ਼ ਵਿਚ ਮੁਢਲੇ ਦਿਨ ਕਦੀ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਏ। ਮੈਂ ਏਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮ ਸਮਝਦਾ ਆਂ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਏ ਕਿ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਜੱਜ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਈ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਤੀਕ ਜਾ ਅੱਪੜਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿਚੋਂ ਈ ਉਘੜਦੀ ਏ। ਫਿਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਈ ਇਹ ਸ਼ੋਭਾ ਦੂਜੇ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਏ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਰਾਂਡਿਆਂ, ਹੋਸਟਲਾਂ ਤੇ ਕੈਫੇਟੀਰੀਆ ਤੱਕ ਖਿਲਰ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਕਦੀ ਦੀ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਏ ਬਈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਈ ਚੰਗੇ ਵਖਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਜੀਹਨੂੰ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਈ ਵਡਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨ ਲੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਅੱਡ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ। ਤਿੰਨ ਵਰੇ ਇੰਝ ਈ ਲੰਘ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸੁਫਨਾ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਏਥੋਂ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੇਤਾ ਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਬਈ ਉਹ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮ ਵੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੜਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਜਾਣੂ ਸਨ ਤੇ ਬੱਸ ਮੈਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਦੀਕੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਇਹ ਹੈਗੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਿਸਟ ਤੇ ਇਹ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਕੌਲਜਾਂ ਵਿਚ, ਲੰਬਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਸਕੂਲ ਆਫ ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਰ ਔਫਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਹਿ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਤਰਜਮਾ ਕਰੋ ਤੇ ਇਕ ਟੀਚਰ ਹੋਣ ਤੇ ਇਕ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਿਸਟ ਹੋਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਬੜੀ ਗਹਿਰੀ ਨਜਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹੈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਉਪਰ ਔਰ ਅੱਜ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਤੇ ਇਕ ਤਾਲਾ ਬਿਲਮ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈਗਾ? ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਤੇ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਹਿ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਏ ਕਿ ਇੱਕ ਉਸਤਦ ਜਿਹੜਾ ਏ, ਉਹਦਾ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਹੁੰਦਾ ਏ ਤੇ ਇੱਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਇਕ ਜਿਹੜਾ ਟੀਚਰ ਏ, ਉਸ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿਨਸੀਅਰਲੀ ਆਪਣੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਕੁਛ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਚਾਂਹਦਾ ਏ, ਆਪਣਾ ਨੌਲਿਜ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਜਾਣੀ ਆਪਣਾ ਜੋ ਵੀ ਕੁਝ ਉਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਨਾ ਚਾਂਹਦਾ ਏ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਹ ਨੌਲਿਜ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦਾ ਏ ਆਪਣੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਐ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਮਤਲਬ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਗਰੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਤੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਪਿਆਰ ਔਰ ਮਹੱਬਤ ਔਰ ਉਸ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਸ ਨੌਲਿਜ ਦੇ ਵਿਚ ਸਲਿਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਸੁਫਨੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਟੁਰਦਾ ਏ, ਅਹਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਅਹਿ ਇਸਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਐ, ਇਕ ਨੌਵਲ ਐ, ਲੇਕਿਨ ਅਹਿ ਇਕ ਜਾਣੀ ਉਸ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਉਪਰ ਇਕ ਨੌਵਲ ਹੈ, ਇਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਤੇ ਉਹਦਾ ਟੀਚਰ ਦੇ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਉਪਰ।

ਅੱਛਾ, ਹੁਣ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੋਇਆ ਨੀ ਕਿ ਇਕ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ, ਖੁਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਈ ਦੇਖੋ ਨਾ ਬਾਹਰ ਈ ਰਹਿ ਕੇ ਪੜ੍ਹੇ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਥੇ ਆਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚ। ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇਥੋਂ ਈ ਲਈ। ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਹਾਇਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਹੋਰ ਮਜੀਦ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਈ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਜਾਣੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਯੂ ਕੇ ਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਨੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਏਥੇ ਫਿਰ ਰੁਝ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਕੌਲਜ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਕਿ ਇਕ ਰੁਟੀਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਸੁਬਾਹ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਔਰ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਾਣਾ ਔਰ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਫਿਰ ਲਿਖਣ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਕਾਫੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਚ ਅੱਛਾ ਲਿਖ ਲੈਂਦੀ ਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਹੋ ਜਾਏ ਨਾਲੇ ਮਤਲਬ ਉਹ ਏਨੇ ਖੁਸ਼ ਨੇ ਕਿ ਤਰਜਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀ ਲੋਗਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਫੀਡਬੈਕ ਆਇਆ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਉਰਦੂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਬੜਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਨੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਬਈ ਕੈਸਿਰਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋ ਗਈ ਏ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਬੱਸ ਅਹਿ ਇਨਸਪੀਰੇਸ਼ਨ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ। ਉਹ ਚਾਂਹਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬਈ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਏ ਉਹਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਰਜਮਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਆਦਾ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਇਹ ਵੀ ਚਾਂਹਨੇ ਆਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਸੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ ਤੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਰਸਜ ਅੱਗੇ ਵਧਣੇ ਨੇ ਨਾ। ਹਾਂਜੀ, ਤੇ ਉਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਇਸਲਾਮਯਾਦ ਸਾਡਾ ਇਕ ਸਬਜੈਕਟ ਹੈ ਨਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਰਲੀਜਨ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਯਾਦ, ਉਹ ਲਾਜਮੀ ਹੁੰਦਾ ਏਥੇ ਕੰਪਲਸਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸਬਜੈਕਟ ਪੜ੍ਹਾਣਾ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤੇ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਕੋਰਿਸ ਦੀਆਂ ਬੁੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹੀ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜੀਦ ਤਰਜਮਾ ਮੈਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਣਾਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਆਂ ਅਸੀਂ। ਤੇ ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਆ ਏਥੇ ਜਿਹੜੇ ਤਰਜਮਾਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਨਾ ਉਹੀ ਕੰਮ ਆਣਗੇ, ਤੇ ਉਹ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨਗੇ ਫਿਰ ਈ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾ

ਸਕਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆ ਤੇ ਪੜਾਣਾ ਈ ਕੀ ਏ? ਤੇ ਬੱਸ ਉਹ ਅਹਿ ਹੁਣ ਹੈ ਮਤਲਬ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿ ਮਤਲਬ ਜੋਬ ਤੇ ਮੈਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੀ ਆਂ, ਉਹ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀਅਨਸ਼ਿਪ ਏ ਤੇ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਟਾਈਮ ਮਿਲੇਗਾ ਉਹ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਰਜਮਾ ਮਾਸ਼ਾ ਅੱਲਾ ਉਹ ਵੀ ਕਰਾਂਗੀ। ਆਰਟੀਕਲ ਵਗੈਰਾ ਮੈਂ ਛਪਵਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ ਮੁਤਲਫ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀਕਲੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਹ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।